

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 10 лепта

Уређује ОДБОР

БРОЈ 10 лепта

СВЕТИ САВА

Значај његовог рада

Данас наше просветне установе у Солуну, као и по савезничким земљама, прослављају дан посвећен нашем највећем просветном раднику и првом српском архиепископу, Светом Сави — човеку који је свуколику своју способност, љубав и пожртвовање посветио служби своме народу и својој отаџбини.

И ми данас, поимајући прави значај његове појаве у нашој прошлости, придружимо све наше мисли и осећаје да би са побожним пијететом увенчали дуг признања и захвалности који са највећим правом заслужује личност чија је снага и несравњена делатност оставила најлепше и највеће трагове у нашој славној повесници.

Свети Сава је још као младић, у доба бујнога живота, напустио богате и раскошне дворе, да би сав свој век провео на Атону, у земљи где је онда цветала наука, књижевност, вештина и уметност; у области верског заноса и царству многобројних испосника и аскета којима су бдили у самоћи и тишини, далеко од људских страсти, вечито у молитви, како би ублажили дане искушења грешном људству, које је грцало у силним пороцима.

И док се јемлади монах Сава напајао истином божанске премудрости и науком мудраца, крепи свој дух свесрдним молитвама, дотле је његов велики отац, Стеван Немања, стварао јак и чврст основ политичкој згради српског народа, који је прикупљен око свога храброга владоца, испољио своју исполинску снагу која је, као плаховита бујица, покретала духове ненадмашном вољом и рушила пред собом све стихије које су се изоставале на путу српског ослобођења и уједињења.

Но једнога дана у Светој Гори се обрете и творац средњовековне Србије, који је дошао у тај кутић земље, да потражи одмора у својству смиреногинока, како би поред свога чеда потражио у молитви утехе својој старости и да умре у земљи где су љу-

ди најближи Божанској Промисли, а не као човек, од кога су некада стрепили охоли краљеви и силни цареви!...

Али на кратко време после тога, у животу Светог Саве настаје нагао преокрет. Он напушта ову свету земљу, брзо одилази у Србију која је пливала у крви услед домаћих и спољних ратова, које су проузроковали вековни непријатељи нашега народа, Маџари и Бугари и захваљујући Савиној окретности, хитрини и мудрости, брзо је успостављен мир и поредак. Од овога тренутка Сава постаје најглавнија личност ондашњег доба наше повеснице. То је период сређивања политичких, верских и просветних питања у држави, која су у Светом Сави нашла најоданијег као и најумнијег посленика, или бољерећи, оно што је Велики Немања створио, Сава је тако организовао, да је српска држава на брзо постала један од најутцајнијих и најмоћнијих чинилаца на нашем полуострву.

Овде нарочито наглашавамо, да није Свети Сава, како се често пагрешно узима, само наш први и највећи просветни радник и први књижевник, већ треба вагда имати на уму да је за његово име везана једна наша највећа политичка тековина, која је резултат његове дипломатске делатности, а то је автокефалност српске цркве, после које је следовало и уздицање негдашњег жупанства на степен краљевства — успех који је плод Савиног рада, а не треба никада пренебрегнути с ума чињенице, да је овај велики Србин водио наш државни брод у најтежим и најкритичнијим данима наше прошлости, и то како за владе Стевана Првовенчаног, тако и његовог сина Краља Радослава, чиме је са највећим правом стекао име у нашег највећег државника.

И кад су нам познате ове појединости Савине радње, истом ћемо онда добро схватити и појмити опсежност његове плодне делатности, величину његовог ума и огромне снаге, која ни-

је знала ни за какве прецреке у животу. У томе и лежи прави значај улоге овог највећег Србина у нашој прошлости, човеку чији је живот оличење безграничног рада и енергије прожете најузвишенијом љубављу према општем добру свога народа.

Ето, откуда у овоме светитељу сумволишемо бескрајну скромност и самоодрицање до аскетизма, нашу бујну и титанску снагу у вези са неограниченом одашношћу према општим идеалима, што порађа најузвишеније пожртвовање са најлепшом племенитошћу срца и топлином нежне душе.

И ако су на данашњи велики дан на тисуће наших просветних установа затворене по вољи бездушних угњетача народних слобода, те је поробљеном српству ускраћена могућност прославе ове спечаности, ипак су на данашњи национални празник све мисли и чежње нашега великог народа седињење у једну свету и узвишену молитву, која највеличанственије сумволише наше духовно и народно јединство, а ово је највећи и најлепши основ политичком ослобођењу и уједињењу нашег троименог народа!...

С.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Цирих, 14. — Посланик Давид изјавио је у Рајхстагу: »Време војне администрације у окупираним земљама мора бити завршено. Свака анексија пољске територије представља опасност за Немачку. Немачка администрација у Литванији представља прави скандал. Немачки народ сматра да су једино политичари у стању обезбедити границе. Војне гаранције могу бити само узрок новог рата.«

Цирих, 14. — Кајзер је примио у аудијенцију неке посланике неутралних држава и сутрадан позвао на ручак посланике Шпаније, Шведске и Холандије. Немачки листови придају овом догађају велику важност.

Лисабон, 14. — Председник владе Сидонио Паез добио је информације да се врше припреме за нове наредбе. Влада је предузела потребне мере сигурности.

Вашингтон, 14. — Тридесет и два пуковника про-

изведени су за бригадне генерале.

Рим, 14. — У једном интервјуу г. Питони изјавио је, да сада имају реч искључиво шефови влада. »Корисно би било — рекао је он — да савезничке владе учине колективну манифестацију као одговор централним силама и конференцији у Брест-Литовску.«

Рим, 14. — Према извештају из Пуља (Пола) аустријски адмирал Негован отпутовао је за Беч да присуствује савету аустријског и немачког адмиралитета који је сазвао немачки цар.

У ДАНСКОЈ

Радничке манифестације

Копенхаген, 14. јануара. Економске тешкоће изазвале су у Данској јако негодовање код сиромашних класа. У престоници је дошло прекључе до обилних радничких манифестација. Око 10.000 штрајкача манифестовали су јуче. После серије састанака на којима је социјалистички министар Штаунинг говорио одлучепа је ревизија закона о штрајковима. Манифестанти су отишли пред парламент да предаду изгласану резолуцију. На заставама, ношеним испред масе, биле су исписане речи: Сељаци гладују! 150.000 радника мрзну се! Доле са капиталистима! Пред парламентом, демонстранти су певали »интернационалу«. Маса се разишла без инцидента.

НЕМАЧКЕ НАМЕРЕ

Тенденција преговора у Брест-Литовску

Париз, 14. јануара Француски листови прате са великим интересовањем развитаку руских догађаја. Неки објављују, да су максималисти делимично искрени у својој отпору према немачким захтевима.

Ом Лабр пише: Једна је ствар јасна: Немачка не жели сепаратан мир са максималистима, јер би то ишло на штету потоњим преговорима за општи мир. Немци ће, вероватно, бити задовољни, ако ови преговори створе прилику, да се преко максималиста приближе Савезницима. Да ли максималисти разумеју замку у коју су пали и да ли је промена мишљења, коју износи руска штампа, искрена? Матен каже, да изјаве

немачког канцелара показују да размимоилажења погледа стварно постоје. Дали је тачно да се Немци боје да иду у Штокхолм? Њихов је циљ да преваре Русе и да задрже балтичке

области. Њихова је жеља, још и да нас увуку у преговоре. Што се тиче немачке офанзиве на западном фронту, многи немачки државници не верују у њен добар исход.

УЧЕШЋЕ АМЕРИКЕ

Премашена очекивања

Њу-Јорк, 11. јануара.

Изјава председника Вилсона о томе да ће Сједињене Државе имати два пута већи број снага у јуну ове године, него што је раније предвиђено, проузроковала је јак утисак на америчко јавно мишљење. Министар војни, г. Бакер, потврђује ту изјаву у једној ноти, упућеној Њујорк Тајмсу. Он тврди да се војна организација све више усавршава.

»Немогуће ми је објавити, рекао је г. Бакер, тачан број ефектива, који ми имамо сада у Француској, као ни број ефектива који ћемо имати кроз неколико месеца. Али је дозвољено рећи да је тај број много већи него што смо га предвидели у нашем програму, када је Америка ступила у рат. Наше су трупе у Француској обилато снабдеване у животним намирницама и материјалу сваке врсте.

У НЕМАЧКОЈ ФЛОТИ

Искази немачког моринског официра

Лондон, 14. јануара.

Дописник Дејли Експреса у Амстердаму доставља листу разговор са једним немачким моринским официром, који је дезертирао прошле недеље из Кила услед оскудице у намирницама. Немачки официр вели, да се битка код Јитланда сматра код њих као немачки пораз и уверава, да се моринци боје од новог поморског сукоба. Престиж немачке флоте мањи је сваким даном. Немачки моринци признају, да је сумаренски рат промашио циљ. У последњим месецима губици у сумаренима били су врло озбиљни.

Серија побуна десиле су се у флоту, а нарочито код посада лађа за истраживање мина, где је излагана опасност највеће. На пример, недавно једна флотила таквих лађица враћала се са вишенедељног рада, у току којег је имала сукоба са Енглевима. Била је изгубила три јединице, а једна је била јако оштећена. По приспећу у пристаниште, морнарима је дата дозвола од једног часа, да могу изићи на суво. Морнари су тражили више времена да се одморе и нахране, али им је то одбијено. 150 људи скупили су се на месту и нису се хтели покорити наредби.

После једнога часа официр Вагнер је дошао и позвао их да се врате на лађу. Они су одбили. Ваг-

нер је псовао људе и ошамарио двојицу. Морнари су га дочекали и бацили у воду. Један командант, видевши то, отворио на њих митраљеску ватру. Убијена су 41 морнара, рањено 77. Остали су ухапшени и истог дана суђени. Осуђени су између 5 и 20 година робије.

ПРОТИВУ АНЕКСИЈА

Резолуција немачких социјалиста

Цирих, 14. јануара

На седници социјалистичке парламентарне групе у немачкој изгласана је следећа резолуција: »Имајући у виду догађаје у Брест-Литовску и јаку пропаганду анексиониста противу права народа да располажу сами собом, социјал-демократска странка у Рајхстагу поново изјављује, да су пријатељски односи и трајан мир могући, ако се искрено примени принцип права народа да слободно располажу својом судбином. Социјал-демократска странка тражи да се обезбеди народима, чија је судбина у питању, да слободно и независно изражавају своју вољу.

Социјал-демократи једнодушно одобравају држање својих представника у главној комисији. Они су решени да енергично протестују противу сваке повреде права народа који су способни да сами управљају собом.«

КРИЗА У АУСТРИЈИ

Берн, 14. јануара.

Јављају из Беча немачком листу *Фосише Цајтунг*: Нови штрајкови избили су у разним фабрикама муниције, које се налазе у предграђима Беча. Немачки парламентарни кругови веома су огорчени на владу г. Сајдлера. Сматрају се као могући последници Сајдлерови граф Тогенбург и граф Силва Тарука. По свему изгледа, да ће се Сајдлер повући.

Друга депеша из Беча вели, да је први министар, одговарајући на интерпелацију односно стварања аутономне чехо словачке државе, изјавио да би таква одлука ободрила непријатеља, да наставе политику уништења јединства монархије. Зато се тај предлог мора одбацити од свих влада и свима средствима. Сајдлер је додао, да је његова изјава израз мисли највише личности у држави (цар), који жели частан мир у духу правде и поравнања. Први министар је завршио своју изјаву, позивајући народ да све своје политичке размирице потчини ствари отаџбине у опасности, остављајући све остале бриге влади.

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Франц. коминике

Париз, 14. јануара

Французи су одбили непријатељски препад у шуми Сен-Гебен. Узајамно бомбардовање на фронту шуме Кориере и Безонво. Наши су авијатичари оборили 4 непријатељска аероплана. Француске ескадриле бациле су 800 килограма експлозива на станице Тионвил, Фрибург и на радионице у Лудвигсхафену.

Италиј. коминике

Рим, 14. јануара

Слабија артилериска борба у планинском пределу и јача на фронту између Монтело и мора.

Наши су авијатичари успешно бомбардовали непријатељске логоре и железничку пругу Чизмоне—Примолано. У ваздушној борби оборена су два непријатељска аероплана. Енглески су авијатичари оборили још два друга. Енглези су запалили два непријатељска балона.

Енглески коминике

Лондон, 14. јануара

Наше колоне, које оперишу у унутрашњости Пор-Амелије дошле су до Намије. На западном сектору патролски сукоби. Непријатељ је претрпео велике губитке.

Палестина. — Трупe Краља Хецаса, оперишући и

сточно од Медине, заплениле су врло велику турску комору.

СИТУАЦИЈА У РУСИЈИ

Изјава Вуханана

Лондон, 14. јануара

Г. Вуханан, бивши посланик Енглеске у Петрограду, изјавио је Рајгеровој Агенцији, да није опозван услед догађаја у Русији. Од пре неког времена, спремао се да тражи одсуство ради одмора, али се није могао решити да напусти своје место.

»Ја не могу јавно говорити о ситуацији у Русији. Максималисти су сада господари ситуације у северној Русији. Изгледа да социјал-демократи сачињавају већину у Парламенту. Али ипак ја мислим да ће се максималисти насилно одржати на власти. Њихови принципи се распростиру по целој Русији и прихваћени су од свију оних који н е м а ј у ништа да изгубе.

Улога Русије није још завршена. Једна тако велика земља не може ишчезнути. Ја сам сигуран да ће Русија пребродити ову кризу».

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Њу-Јорк. — Г. Адо, министар финансија, изјавио је да ће, пре јуна месеца, бити објављен нов зајам од 10 милијарди долара.

Каиро. — Влада краља Хецаса наименовала је за представника у Каиру, Шек-Фауд-ал-Калиба, подсекретара у министар. спољних послова,

Цирих. — Уређено је питање о одвајању аустријске војске од мађарске. У-

кинуће се заједничко министарство војно. Створиће се две војне независне организације у Аустрији и мађарској.

Лисабон. — Настављају се хапшења демократа. Директор листа *О Мондо* ухапшен је.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

ПРЕНОС РОБЕ

Извештавају се српски држављани који желе да пренесу робу из Битоља и у опште са српске територије у Грчку да су дужни поред дозволе Мин. Финансија за извоз да се обрате мешовитој комисији за снабдевање Солуна и Македоније (*Commission mixte de ravitaillement de Salonique et de la Macedoine*) и од ње прибаве дозволу за пренос робе која ће се по споразуму са поменутом комисијом хитно издавати.

КАЛЕНДАР ДОМОВИНА

Календар *Домовина* издање Министарства Просвете, са много књижевних прилога, на 192 стране, у врло лепе издању, може се добити код Делегата Министарства Просвете (Одос Отонос 3. близу Санитетскога Одељења Врховне Команде). Цена је *Домовини* само једна драхма.

Продавци, који узму бар 20 комада, добијају 20 од сто, а преко тога броја 25 од сто у име награде за труд.

ПОЗИВАЈУ СЕ

Добросав Ж. И. Радосављевић, улица Папафи бр. 91, и Зорка Тодоровић, избеглица из Крушевца, да се јаве одлењу службе безбедности улица краља Петра бр. 70.

ПИСМА ИЗ СРБИЈЕ

Многи нас моле да објавимо, да се код њих налазе писма или карте из Србије, тражећи да им адресанти јаве своју тачну адресу; али не наводе, од кога су та писма или карте; ко пише из Србије. А без тога не можемо да их задовољимо. Стога молимо све, да у таквим огласима наведу: коме је писмо или карта упућена и ко и одакле шаље, или, а то је најпоузданије и најбрже, да писмо или карту пошаљу нама, па да се ми по-

бринемо да дође до правог адресанта.

СРПСКО ТРГОВАЧКО ДРУШТВО

Обавља све банкарске послове. Врши размену новца по најповољнијим дневним курсевима.

Прима новац на штедњу и чување.

Канцеларија ес налази у улици Александра Великог бр. 7, у згради хотела »Кавала«, преко пута бив. грчке централне поште.

ДОГАЂАЈИ У РУСИЈИ

Петроград, 14. — »Дело Народно« пише: Непомирљивост Аустро-Немаца у питању слободног развитка народности учинила је да руски делегати од тоге свој полазак за Брест-Литовск. Лењинова влада, предвиђајући могућност неуспеха преговора, предузела је мере за појачавање фронта. Криленко је отпутовао на фронт, где ће образовати савет генерала који ће управљати војним операцијама.

Копенхаген, 14. — Вероватна је промена максималистичког кабинета. Убица бившег министра Чингорова и Кокошкина ухапшен је у Петрограду.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Париз, 14. — Француски парламентарни одбор примио је 45 румунских посланика и представнике румунског универзитета. Пријему су присуствовали многи сенатори и посланици парламента. Француски и румунски парламентарни отишли су потом у Бурбонску палату где их је примио председник парламента

г. Пол Дешанел. У одушевљеном говору, председник је пожелео добро дошлицу румунским парламентарима.

Париз, 13. — Јављају из Цириха листу »Ехо де Пари«: Штрајк се наставља у фабрикама муниције у Винер Најштату, као и у великом делу других фабрика. »Наје Фраје Пресе« пише, да су ови штрајкови предмет врло живих разговора у аустријским политичким круговима. Посланици свих странака сматрају ситуацију као озбиљну.

Париз, 14. — Француска штампа говори да су Хертлинг и Чернин надехнути идејама немачког главног генералштаба. Листови држе, да је Чернинов циљ, да ступи у преговоре са Сјед. Државама, а Хертлингов да убади пометњу међу Савезнике. У ствари, њихове изјаве немају ничега новог. *Иманите* вели, да су немачке понуде за мир преране.

Берн, 14. — Немачка либерална странка решила је да гласа противу војног буџета.

Лондон, 14. — Коментаришући Хертлингов говор, енглеска штампа сматра, да је он доказ снаге пангерманиста. Говор Хертлингов може се резимирати овом фразом: »Ми смо решени да одржимо све, што сада држимо и да узмемо све што будемо могли«.

Листови истичу разлике између Хертлингових и Чернинових изјава. Хертлинг тражи, да централне силе одлуче судбину Пољске, док Чернин пристаје да Пољска сама одлучи о својој судбини. Уз то Хертлинг изјављује, да потпуна солидарност влада између Немачке и Аустрије, док Чернин вели само, да ће Аустрија помоћи своју савезницу.

Са нашег фронта

Српски званичан коминике

Солун, 14. јануара

13. јануара, у рејону Котке једно наше одељење извршило понас успешан препад на бугарски ров и ручним бомбама нанело непријатељу губитке.

ПОЗИВАЈУ СЕ

Позивају се да престану Делегату Министра Народне Приреде.

Константин Константиновић, (Тисофану) студент права по акту бр. 51.

Адам К. Илић, секретар и благајник В. З. О. а сада војни обвезник, по акту бр. 19.

Позивају се да јаве тачне адресе следећа лица: Арапџел Миљковић економ округа крагујевачког, београдског.

Живко Јосиповић економ среза Космајског окр. београдског.

Витомир Неђић окр. економ округа врањског.

Риста Стојановић, економ среза власотинског.

Душан Миловановић, економ среза пољаничког.

Милутин Илић, економ среза пчињског.

Тодор Радојчић, економ среза масурничког.

Радиивоје Денић, економ среза јабланичког.

Димитрије Николић, економ среза крагујевачког.

Радосав Живановић, економ среза грузанског.

Бранимир Јакшић, економ среза јасеничког.

Антоније Мајеровић, в. д. економ окр. крушевачког.

Бождар Поповић, економ среза деспотовачког.

Цветан Гроздановић, економ среза сврљичког.

Станко С. Станковић, економ среза Соко-Банског.

Бранислав М. Тодоровић, економ среза моравског.

Младен Николић, економ среза маџанског.

Борисав Станисављевић, економ среза бело-паланачког.

Стеван Ст. Стевановић, економ среза лужничког.

Канцеларија Делегата је у улици Краљице Олге, бр. 5. друга кућа у двојшту.

Д-р АЛБЕРТ ГАТЕЊО

Зубни лекар с Универзитета у Паризу

вади зубе без болова. 18 година искуства. Савршен рад златних зуба за 4-5 дана.

Улица Егнатија бр. 339.

11—15

СИФИЛИС и све венеричне болести лечи са потпуним успехом

директор болнице венеричних болести у Солуну

Д-р ХРИСТ. ХРИСТОДУЛУ

прима у својој клиници: од 3 до 6 и по час. по подне

ул. Егнатија бр. 314, улаз из ул. Методио 15. 24-30

КАРТЕ ИЗ СРБИЈЕ

— Код Владе Гавриловића 3. завојште пошта 801 имају карте из Србије и то: Драгутин Петровић, карту од Пате Левтић из Раче крагујевачке.

Момир Станковић карту од Љубинке Раићеве, Чачак — Гуча.

Стева Стаменковић карту од Мице сестре из Крагујевца.

Живко Арапџеловић карту од Даринке из Крагујевца.

Драгољуб Гавровић карту од Ружице из Чачка.

Радисав Јогић карту од снаје Даре из Крушевца,

Божин Милановић карту од Животе из Болдогасоња. Адама из Краљева? картом извештава сестра В. Арсенић? из Београда? да су му у Краљеву здраво као и његовом другу Благоју у Неготину.

— Ниже именовани нека јаве своје адресе Светозару К. Борђевићу *depute serbe consulat serbe Nice - France*, како би им могао испослати карте од њихових из Србије и то:

Риста Јанковић од д-р Ђоке Јовановића из Београда.

Јован Мартић од Лепосаве Јовановић из Београда.

Милован Миловановић од Јоце Давидовића из Љубовије.

Иван Ненадовић од Јулијане из Звечке.

Панта Спасојевић од Ивана из Мељака.

Вукашин Стојановић ђак од Вукосаве Круша.

Милован Стојановић од Радована из Сремчице.

Обрад Филиповић од Ленке из Сурчина (Срем).

Живко Живковић из Жаркова.

Добросав Дим. Бранковић из Јагодине.

Тихомир Крунић од Миље из Ариља.

ПОШТА ЗА СРБИЈУ

— Радомир Ивашевић, митраљ. одељење, пошта 88, моли суд општине Сарановачке, лепенички, округ

крагујевачки, да извести његову фамилију да су живи и здрави: он, отац Светозар, стриц Милисав, Марко, Миладин и Милија Дулић, Мијаило Живан, Бурђе и Миладин Штекић, Благоје Лакић Живојин, Миливоје, Стеван и Андрија Кидишевић, Миленко и Милија Ивановић, Љубисав и Радојица Арнаутовић, Живота и Бурђе и Светозар Зака Ивашевића из Саранова. Сви моле за одговор.

— Јанко А. Ивановић, поднаредник, војне станица бр. 6, пошта бр: 999, извештава председника општине мајурске, срез поцерски, округ подрински, да су живи и здрави: он, браћа Обрад и Милорад, Станко

и Душан, Живан Максимовић, Василије и Свето Искић, Маша и Влаја Букановић, Илија и Светозар Малетић, Миша и Иван Искић, Мита и Михаило Филиповић Павле и Петар Топаловић, Сретен Василевић, Петар Виторовић, Сретен Дудић, Миша Шаматић, Панта Тршић, Невад Сломић, Душан Вулетић, Стеван Јеремић, Младен и Драго Тумбасовић, Миладин Лазић, Милош Реновчевић, Живорад Сломић, Иван Поповић, Живан П. Марковић, Петар Вуковић, Љубинко Симић, Милан М. Виторовић, Милош Маторугић, Драги Бојић, Милан И. Илић, Сава Пурхмајер, Арсен Кујунџић, Павле Ре-

повчевић, Милош Дудић, Луко Станковић и Стеван и Алекса Белић. Сви моле за одговор.

— Милојко П. Вукосављевић, 1—1, пошта 84, моли Јеврем Курђубића, у селу Љубићу, срез грузански, округ крагујевачки за извештај о својима и јавља да је жив и здрав.

Милан Т. Ничковић, наредник телеграфског одељења, пошта 999, извештава Аритона Крстић у Врању, да су здрави и живи:

Одговорни уредник
Бошко Богдановић

Штамп. »Велика Србија«